Senedd Cymru

Y Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

Gwrandawiad cyn penodi

Yr ymgeisydd a ffafrir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer Cadeirydd Amgueddfa Cymru

Gorffennaf 2023

senedd.cymru

1. Cyflwyniad

Gwrandawiadau cyn penodi

1. Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud amrywiaeth o benodiadau cyhoeddus ar draws pob agwedd ar fywyd cyhoeddus. Mae'r penodiadau hyn yn uchel eu proffil ac yn gyfle i lunio a llywio llawer o'r gwasanaethau cyhoeddus y mae pobl Cymru yn eu defnyddio. Rhaid i Weinidogion Cymru wneud penodiadau cyhoeddus rheoleiddiedig yn unol â'r egwyddorion a nodir yn y Cod Llywodraethu ar gyfer Penodiadau Cyhoeddus[1]. Y Comisiynydd Penodiadau Cyhoeddus[2] sy'n gyfrifol am roi sicrwydd annibynnol bod penodiadau yn cydymffurfio â'r Cod.

2. Cytunodd Gweinidogion Cymru a'r Senedd i gyflwyno gwaith craffu cyn penodi gan bwyllgorau'r Senedd ar gyfer rhai penodiadau cyhoeddus penodol sydd o ddiddordeb sylweddol i'r cyhoedd neu benodiadau a fydd yn cael effaith sylweddol ar y cyhoedd. Y nod yw gwella ymhellach ar y gwaith craffu ar y broses o wneud penodiadau cyhoeddus yn ogystal â thryloywder y broses honno. Mae gwaith craffu cyn penodi yn digwydd ar ffurf gwrandawiad cyhoeddus cyn penodi, gyda'r ymgeisydd a ffafrir. Ar gyfer penodiadau i'r rolau hyn y cytunwyd arnynt, y pwyllgor perthnasol sy'n penderfynu a yw'n dymuno cynnal gwrandawiad cyn penodi.

3. Mae rhestr o'r penodiadau gweinidogol a all fod yn destun gwrandawiadau cyn penodi wedi'i chymeradwyo gan Lywodraeth Cymru, a chaiff ei hadolygu'n rheolaidd. Mae Cadeirydd Amgueddfa Cymru wedi'i gynnwys ar y rhestr honno.

Amgueddfa Cymru

4. Sefydlwyd Amgueddfa Cymru gan Siarter Frenhinol ym 1907, ac mae'n elusen sy'n cynnwys rhwydwaith o saith amgueddfa ac un ganolfan gasgliadau wedi'u lleoli ledled Cymru. Daw'r rhan fwyaf o gyllid Amgueddfa Cymru fel Cymorth Grant gan Lywodraeth Cymru, y dylai ei wario yn unol â llythyr cylch gwaith[3] a gyhoeddwyd gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon a'r Prif Chwip ar y pryd. Yn 2023-24, cyllid refeniw Amgueddfa Cymru yw £26.9 miliwn.

---

[1] https://www.gov.uk/government/publications/governance-code-for-public-appointments
[2] https://publicappointmentscommissioner.independent.gov.uk/
[3] https://amgueddfa.cymru/llythyrau-cylch-gorchwyl/

5. Amcan craidd yr Amgueddfa, a nodir yn y Siarter Frenhinol, yw 'hyrwyddo addysg y cyhoedd', sy'n cynnwys datblygu mynediad at gasgliadau, gofalu amdanynt, eu hastudio a'u cynnal er budd cymdeithas am byth. Mae'r Siarter Frenhinol yn nodi y dylid cyflawni hyn drwy:

- ddarlunio'n gyflawn wyddoniaeth, celfyddydau, diwydiannau, hanes a diwylliant Cymru neu sy'n berthnasol i Gymru, a

- chasglu, cofnodi, diogelu, egluro a chyflwyno gwrthrychau a phethau a gwybodaeth gysylltiedig, boed yn gysylltiedig â Chymru ai peidio, y bwriedir iddynt hyrwyddo gwella dealltwriaeth a hybu ymchwil.

6. Mae gan Amgueddfa Cymru Fwrdd o Ymddiriedolwyr a'i rôl yw pennu cyfeiriad strategol y sefydliad a sicrhau bod ei adnoddau'n cael eu llywodraethu a'u rheoli'n briodol. Mae Bwrdd yr Ymddiriedolwyr yn cwrdd yn rheolaidd, yn gyhoeddus, i gynnal ei fusnes. Penodir aelodau Bwrdd yr Ymddiriedolwyr gan Lywodraeth Cymru ac Amgueddfa Cymru fel y nodir yn ei Siarter Frenhinol atodol a statudau[4], ac yn unol ag egwyddorion dethol agored, fel yr argymhellir yn Adolygiad Nolan.

7. Mae gan Amgueddfa Cymru strategaeth gorfforaethol tan 2030[5], a gefnogir gan gynllun busnes 5 mlynedd[6] yn cwmpasu'r cyfnod 2021-2026. Bob blwyddyn, cyhoeddir cynllun gweithredol[7] hefyd yn amlinellu cynlluniau manwl ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf ac yn ymateb i'r llythyr cylch gwaith.

2. Y broses recriwtio

8. Ar 10 Mawrth 2023, hysbysebodd Uned Cyrff Cyhoeddus Llywodraeth Cymru rôl Cadeirydd Amgueddfa Cymru.

9. Anfonodd Llywodraeth Cymru fanylion y penodiad drwy restrau rhanddeiliaid a gedwir gan yr Uned Cyrff Cyhoeddus a chyhoeddwyd y swydd wag ar wefan penodiadau cyhoeddus Llywodraeth Cymru a gwefan Swyddfa Cabinet y DU.

10. Hyrwyddwyd y swydd wag trwy'r sianeli cyfryngau cymdeithasol ac yn y cyfryngau a restrir isod:

[4] https://amgueddfa.cymru/siarter-a-statudau/
[5] https://amgueddfa.cymru/amdano/polisi/strategaeth-2030/
[6] https://amgueddfa.cymru/nodau/cynllun-busnes-5-mlynedd-2021-2026/
[7] https://amgueddfa.cymru/cynlluniau-strategol/cynllun-gweithredol-2022-2023/

- Rhwydwaith Diversity Jobsite
- Fish4Jobs
- Black Young Professionals
- Women on Board
- The Guardian
- Cymdeithas yr Amgueddfeydd
- MuseumNext
- Safle Swyddi
- Lleol

11. Dyddiad cau'r ceisiadau oedd 11 Ebrill 2023. O'r naw cais a ddaeth i law, gwahoddodd Panel Cynghori Asesu Llywodraeth Cymru bedwar ymgeisydd i gyfweliad ffurfiol. Cynhaliwyd y cyfweliadau rhwng 23 a 26 Mai 2023, ac yn dilyn hynny roedd y Panel Cynghori Asesu o'r farn bod tri ymgeisydd addas i'w penodi.

Manyleb y swydd a'r person

12. Bydd Cadeirydd Amgueddfa Cymru yn atebol i Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth a gall hefyd gael ei ddwyn i gyfrif gan Senedd Cymru am berfformiad Bwrdd yr Ymddiriedolwyr a'i lywodraethu effeithiol. Mae cyfrifoldebau manwl Cadeirydd Amgueddfa Cymru i'w gweld yn y pecyn gwybodaeth i ymgeiswyr[8].

3. Yr ymgeisydd a ffafrir gan Lywodraeth Cymru

13. Yr ymgeisydd a ffafrir gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth ar gyfer swydd Cadeirydd Amgueddfa Cymru yw Kate Eden.

14. Mae Kate Eden yn gyfarwyddwr anweithredol gyda dwy flynedd ar bymtheg o brofiad mewn diwydiant preifat ar lefel uwch reolwyr, yn y DU ac yn rhyngwladol. Enillodd ei phrofiad mewn materion cyhoeddus, polisi a

[8] https://busnes.senedd.cymru/documents/s138283/Pecyn%20gwybodaeth%20ir%20ymgeiswyr.pdf

chyfathrebu strategol gan weithio'n bennaf yn y sector fferyllol. Daeth Kate Eden yn Aelod o Fwrdd Cyngor Celfyddydau Cymru ym mis Ebrill 2017, ac mae wedi bod yn Is-gadeirydd ers mis Mawrth 2021. Mae Kate Eden hefyd yn Aelod Annibynnol ac yn Is-gadeirydd Bwrdd Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru, yn Gadeirydd Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru, ac yn Aelod Annibynnol o Gyngor Prifysgol Aberystwyth. Cafodd Kate Eden ei geni a'i magu yng ngogledd Cymru, gan fynychu Ysgol Alun yn Yr Wyddgrug cyn astudio Gwyddorau Cymdeithasol a Gwleidyddol yng Ngholeg y Brenin, Caergrawnt. Mae hi bellach yn byw ym Mannau Brycheiniog ac yn dysgu Cymraeg yng Ngholeg Gwent.

Gwrthdaro Buddiant

15. Dylid nodi fod Kate Eden, wrth ymgeisio, wedi datgan ei rolau fel Is-gadeirydd Cyngor Celfyddydau Cymru ac Aelod Annibynnol o Gyngor Prifysgol Aberystwyth fel rhai sydd â gwrthdaro buddiannau posibl.

16. Ni wnaeth y Panel Cynghori Asesu sylw ar y datganiad a wnaed.

4. Gwrandawiad cyn penodi

Cyn y gwrandawiad

17. Cyn y gwrandawiad cyn penodi, rhoddwyd y dogfennau a ganlyn i'r Pwyllgor gan Banel Cynghori Asesu Llywodraeth Cymru:

- briff[9] yn crynhoi'r broses recriwtio
- data amrywiaeth[10] yr ymgeiswyr a wnaeth gais am y swydd
- pecyn gwybodaeth[11] a roddwyd i ymgeiswyr ar gyfer y swydd.

18. Hefyd, cafodd ffurflen gais, CV a datganiad personol yr ymgeisydd a ffafrir eu rhannu'n breifat â'r Pwyllgor.

[9] https://busnes.senedd.cymru/documents/s138284/Papur%20briffio%20Llywodraeth%20Cymru.pdf
[10] https://busnes.senedd.cymru/documents/s138285/Data%20amrywiaeth%20yr%20ymgeiswyr.pdf
[11] https://busnes.senedd.cymru/documents/s138283/Pecyn%20gwybodaeth%20ir%20ymgeiswyr.pdf

19. Gofynnodd y Pwyllgor i'r ymgeisydd a ffafrir gwblhau holiadur byr[12] cyn y gwrandawiad, er mwyn llywio cwestiynau'r Aelodau.

Y gwrandawiad

20. Cynhaliwyd y gwrandawiad ar 12 Gorffennaf 2023[13]. Gofynnwyd amrywiaeth o gwestiynau i'r ymgeisydd a ffafrir ynghylch sut y mae'n bwriadu cyflawni rôl Cadeirydd Amgueddfa Cymru. Edrychodd y cwestiynau hyn yn fanylach ar y wybodaeth a ddarparwyd ganddynt yn eu holiadur ysgrifenedig, gan ymdrin â materion yn cynnwys:

- eu rhesymau dros wneud cais am y rôl
- eu gwybodaeth, eu profiad a'u haddasrwydd ar gyfer y rôl
- mesur llwyddiant eu gwaith yn y dyfodol
- annibyniaeth y rôl ar Lywodraeth Cymru a chraffu.

5. Barn y Pwyllgor

21. Yn unol â'r canllawiau ar wrandawiadau cyn penodi[14] y cytunwyd arnynt rhwng Llywodraeth Cymru a'r Senedd, rôl y Pwyllgor yw nodi ei farn ar addasrwydd yr ymgeisydd a ffafrir gan Lywodraeth Cymru.

22. Roeddem yn edmygu ymrwymiad cryf Kate Eden a'i pharodrwydd i eirioli dros anghenion Amgueddfa Cymru a llywio'r penderfyniadau anodd y bydd yn rhaid eu gwneud wrth i'r pwysau ar ariannu cyhoeddus barhau. Rydym yn croesawu ei dull cydweithredol o arwain a'i sylwadau ar ehangu cyfranogiad pellach yng ngwaith Amgueddfa Cymru.

23. Roeddem hefyd yn falch o nodi bod Kate Eden eisoes wedi ystyried ei rôl fel Is-gadeirydd Cyngor Celfyddydau Cymru. Mae ei pharodrwydd i gamu i lawr ac atal y gwrthdaro buddiannau posibl hwn yn ei rôl newydd yn ganmoladwy. Mae hyn yn rhoi hyder i ni y bydd unrhyw wrthdaro buddiannau posibl yn y dyfodol yn cael eu rheoli'n briodol.

---

[12] https://busnes.senedd.cymru/documents/s138280/Holiadur%20gwrandawiad%20cyn%20penodi%20Saesneg%20yn%20unig.pdf

[13] https://cofnod.senedd.cymru/Committee/13395

[14] https://busnes.senedd.cymru/mgIssueHistoryHome.aspx?IId=39109

24. Yn seiliedig ar ei hatebion ysgrifenedig i holiadur y Pwyllgor a'i hymatebion yn ystod y gwrandawiad cyn penodi, ni welwn unrhyw reswm na ddylid penodi Kate Eden yn Gadeirydd Amgueddfa Cymru.

25. Yn amodol ar benodi'r ymgeisydd a ffafrir gan Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau a Chwaraeon, a'r Prif Chwip, rydym yn edrych ymlaen at wahodd yr ymgeisydd a ffafrir ar gyfer rôl y Cadeirydd i fod yn bresennol yng nghyfarfod y Pwyllgor yn y dyfodol fel rhan o'r rhaglen barhaus o graffu ar waith comisiynwyr statudol a chyrff cyhoeddus sy'n dod o fewn ein cylch gwaith.